

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO „SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA“

XXVII. LETNIK ————— 1927 ————— ŠTEV. 12

S TRIGLAVA PEŠ V LJUBLJANO

JOS. WESTER

(Konec.)

Prvikrat v življenju sem stopil na Blegoš in reči moram, da me ni razočaral. Res, da njegov vrh ni izrazita strma pečina, ne skalnat greben, ni vršac, kakršni se zobčajo po Julijskih Alpah; najprej bi ga po obliki primerjal s kopami na Pohorju. Na temenu, pri triangulačnem znaku, imaš pogled le po daljnem horizontu; če si pa hočeš ogledati tudi bližnje pokrajine, moraš obhoditi v velikem krogu ves ta ploščati vrh. Zato pa je optični užitek tem mikavnejši, ker se ti z ene postojanke proži pogled v eno skupino, ne da bi ti pri tem uhajal pogled na drugo plat; razgled se ti odpira, rekel bi, v fasetah. Na severozapadu pozdravljam zopet sinji Triglav; že precej sem se odmaknil od njega po preteku dveh dni. Na severnem robu obzorja kipé v nebo Karavanke in Kamniške Alpe; proti zapadu pa se blišči mogočni lok Bohinjskih vrhov od Bogatina do Porezna, bližnjega pobratima Blegoševga. Vražja meja, ki se vleče po teh grebenih in pobočjih! Vrh Porezna ni več naš. Na nasprotnem koncu pa štrli nad Škofjo Loko rogati Lubnik kot skrajnji vrh Loškega pogorja, pritlikavec v primeri s pleščem Blegošem. Proti jugovzhodu pozdravljam Polhograjske Dolomite: »Če mi bo sreča mila, vas jutri posetim.« V Poljanski dolini pa se beli cilj današnjemu potovanju, Tavčarjeve Poljane in njih mogočna »katedrala«.

Pokrajina na južni plati Blegoša se bistveno razlikuje od severne: sprva je tudi tu prostran bukov gozd, ki sem ga po zložni stezi prehodil v dobredejni senci; pod sedlom nad Žetino pa se pričinja lepo obdelan svet, nagnjen proti solncu, dočim ga na severu ščitijo Blegoševi sosedje: Koprivnik, Mladi in Stari vrh. Ne samo plodnega polja, tudi pašnikov in sadovnjakov je dokaj po tem prisojnem pobočju. Prav nič bi se ne začudil, če bi opazil kje vinograd; tako ugoden položaj prisojam tem krajem, katerih osredek je višinsko selo Javorje.

Pa nisem krenil naravnost tjakaj. Zahotelo se mi je, da posetim najvišje selo tega planinskega raja, Četeno ravan, rojstno vas svojega

nekdanjega akademičnega učitelja, slavista dr. Gregorija Kreka. Zato sem napisal v telegrafskem slogu list, ga položil na pot in obtežil s kamenom kot obvestilo tovarišu, za menoj prihajajočemu. Kaj bi si on lahko mislil, če bi me ne našel v Javorjih! Sam pa sem zavil na levo in se šetal skoz Podvrh proti Četeni ravni.

Izza košatih jablan in orehov opazim najprej kozelce dvojnike, znak, da domujejo tod trdni gospodarji. Dospem pred prvo hišo in vprašam, kje je dom profesorja, ki je učil nekdej v Nemškem Gradcu na univerzi. Niso se takoj spomnili; baš pri kosilu sem jih motil. Kmalu se gospodinji osveži spomin, pa mi pove, da se pravi pri hiši »pri Plazarju«, a da od Krekovega rodu ni nikogar več v vasi. Posetil sem tisto preprosto hišico; gospodarja, ki se piše za Tavčarja, ni bilo doma, gospodinja pa ni vedela nič o imenitnem možu, ki se je nekoč rodil v tej hiši. V taki-le bornosti je tekla mladost možu, ki je v poznejših letih zaslovel kot učenjak v slovanškem svetu! — Poslovil sem se od vasi, od cerkvice sv. Brica — čudnega patrona imajo tu; domačini mu pravijo: sv. Brèc — in sem odhitel med njivami doli na Javorje.

Že sem sedel v senčnati lopi javorske gostilne, ko je prispel moj tovariš, ki je bil istotako zadovoljen s svojo hojo skoz Žetino. V gostilni sva sedela, pa nisva pila alkoholne pijače — drugačno pijačo le redkokedaj dobiš v naših kmetiških gostilnicah — temveč sva se navduševala ob izborni malinovici. Podjetna gospodinja je nakuhala doma več sto litrov tega okusnega soka, da ga razpošlje odjemalcem. Letos je neki bogata letina za to sočnato okusno jagodo. Lepo glavnico je vložila gospodarna žena v to blago ter ji le želim, da ga z dobičkom razpeča. Pristen malinovec bo to, za to ona jamči. Kaj vse se prodaja v mestih pod imenom malinovca!

Poslovila sva se od te solnčne vasi, rojstnega kraja dveh znamenitih Slovencev, tesnosrčnega literarnega kritika Luke Jerana in širokogrudnega monakovskega slikarja Antona Ažbeta. Tri sloveče može je torej rodila Javorska fara, profesorja Kreka, duhovnika Jerana in umetnika Ažbeta, tri izrazite, a po zvanju in značaju kaj različne osebnosti. —

Visoko je še stalo popoldansko solnce, ko sem prikoral od Volče po stezi ob Ločilnici v Poljane. Sledovi pustošenja, ki ga je povzročila lanska septembrska poplava, se še vidijo tu in tam zlasti ob Sori, ki je bila narastla v silno strujo, v veletok, ki je rušil zidane mostove, valil s seboj tramove in skale, poplavljal plodne njive in ravne travnike z gruščem in prodom, odnašal bregove in si iskal nove struge; zdaj pa je skromna rečica s plitvinami in globinami, vabečimi k dobrodejni kopeli.

Impozantna je baročna stavba poljanske cerkve sv. Martina. Še od tistih dob, ko sem kot vojak korakal tod mimo na manevrskem pohodu — bilo je pred 28 leti — mi je ostala v živem spominu. Tudi v notranjščini je zanimiva in daleko nadkriljuje podeželske farne cerkve. Spominska plošča pri oltarju priča, da sta bila tu krščena brata Janez in Jurij Šubic, slovenska slikarja, ki sta se s svojimi deli proslavila doma in v tujini med Nemci. Posebno pozornost so mi zbudile, dasi je bil že somrak, ljubke skupine angelčkov na notranjih končnicah cerkvenih klopi; so to iz lesa izrezljani parčki »puttov«, le na prvi in zadnji klopi je po en klečeč angelček. Pri eni skupini sem opazil izdolbeno letnico 1864. Rekli so mi, da je te umetniške okraske izrezljal oče obeh Šubicev slikarjev.

Dovolj mi je preostajalo časa, da opravi še čin pietete ter posetim grobnico dr. Ivana Tavčarja na Visokem. Pičle pol ure hoda je po škofjeloški cesti do tjakaj. Za prvimi ovinkom te pozdravi dvostolpi Sv. Volbenk, simbol Poljanske doline, ki ga Tavčar tolikrat omenja v svojih spisih: »Bodita tisočkrat pozdravljena, svetovolniška stolpa, ljubljena stražnika domače doline!« Nikogar ni bilo čutiti doma, ko sem prišel pred gosposki dvorec. Na kamnitem pragu pred starinskimi vrati, okrašenimi s slikami še iz brižinske dobe, je ležala na straži pasja žival; pritajeno je renčala, češ, znam pa tudi drugače, če se ne izkažeš zaupanja vrednega. Sicer pa nikjer nobenega človeka, nobenega glasu! Sveta tišina je vladala tu, povsem prikladna moji ubranosti. Le s travnika sem se je čulo, da je nekdo koso klepal.

Na položnem brdu kraj goste mlade smrečine v preprosti gotsko stilizirani grobnici sniva slovenski pisatelj in politik svoj večni sen. Lapidarno je na plošči zapisano, kdo tu počiva: Dr. IVAN TAVČAR. Več ni treba, saj ga pozna ves slovenski in slovanski svet. Na piramidi, izklesani iz domačega mramorja, pa so na treh straneh vrezani značilni reki izpod Tavčarjevega peresa. Navedem naj le oba literarna:

»Toliko zapišem, da bi rajši umrl sredi domače doline bodi si od gladu nego na zlatem stolu nemškega cesarja, kjer bi imel vsega na kupe!« (Visoška kronika). Na drugi strani pa: »Eno je glavno: Naša zemlja se nam ne sme vzeti in narod slovenski mora stati kot večno drevo, kateremu korenine nikdar ne vsahnejo.« (Cvetje v jeseni). Občutil sem te besede kakor šepet iz grobne globine.

Ko sem v tej sveti tišini nemoteno opravil svojo pobožnost, mi je bilo le nerodno, da bi se kakor tihotapec poslovil od Visokega. Kar opazim, da na njivi krompir pospravljajo. Približam se in prijazna oskrbnica mi pove, da gospé žal ni doma, a jo danes pričakujejo. Povabi me, da naj si ogledam dvorec in njegove znamenitosti. Po tem, kar sem le mimogrede videl in opazil v teh starinskih dvorinah

in sobah, vam lahko rečem, da je Visoški dvorec pravcati starinski in rodbinski muzej, kakršnemu v Sloveniji ne vem para. Vsak kos oprave, vsaka slika, vsaka posoda ima svojo zgodovino in svoj pomen. Starine brižinskih škofov se skladno družijo z ostalino Khalannov in z dragocenostmi Tavčarjev. V »spominski sobi« pa čuva ljubeča roka spomine na njega, ki je predlanskim na tisti postelji izdihnil...« Ga ni, ga ni!« ihti prvi verz iz Gradnikovega soneta, ki leži v rokopisu tam na mizi poleg kraljeve brzojavke-sožalnice.

Težko mi je bilo pri srcu, ko sem odhajal, da nisem imel prilike, pokloniti se odlični gospe lastnici. Lajšala me je le zavest, da sem opravil na intimen način sveto dolžnost, ko sem obiskal zadnje počivališče Emila Leona. — Tisti čuvaj — Job ga kličejo — ki je hotel prej renčati nad menoj, se mi je zdaj v družbi svojega tovariša Črta prijazno dobrikal. Tja do mostú sta me oba hišna varuha vljudno pospremila.

Zadnji dan najinega potovanja je napočil. O tovarišu nisem več dvomil, da bo tudi še danes držal z menoj; tako ga je bila dosedanja pot zadovoljila. Ob petih zjutraj je bilo nebo še vedro, pa kmalu se je pričelo kisati in pršeti. Ni mi to jemalo dobre volje; spomnil sem se besed svojega ljubljanskega vremenskega zaupnika: »Pred sedmo uro dež — stare babe ples! Nobeno ne traja dolgo.« — Največ hoje je bilo ta dan pred nama: deset do dvanajst ur, tako da bi najinemu potovanju prav nič ne koristilo, če bi naju dež močil.

Brez malodušnega oklevanja sva krenila po začasnem lesenem mostu — betonskega je lani Sora odnesla — proti Hotovljam, domovini rodu Šubicev, nato pa po strmi rebri navzgor proti Bukovemu vrhu, ki ga diči romarska cerkva Sv. Sobote. Čudno ime za to žalostno Mater božjo, ki je zavetnica te poljanske podružnice. Ploha, ki sva jo bila pod napuščem zadnje hotoveljske bajte prevedrila, se je kmalu unesla in zopet je zasijalo žarko solnce. Tam na zapadu, nad Masoro in Cerkljanskimi vrhovi, so se sicer nadalje grmadili temni oblaki, a to naju ni plašilo, da ne bi poti nadaljevala. V globeli doli se je še pokazival Sv. Volbenk, grič, neznaten po višini, pa vendar daleč viden po Poljanski dolini, slično kakor Ajdovski Gradec v Bohinju.

Lep je bil razgled s trate pred Sv. Soboto, že v višini nad 800 metrov. Kot enačica naju pozdravlja z nasprotne strani romarska podružnica poljanske fare, cerkev na Malenskem vrhu nad Javorji, nad njo v ozadju pa Blegoš, včerajšnji naš vrhunec. —

Cerkovnikova deklica je prišla nama odpirat cerkvico, ki je bajte tudi brižinska ustanova. Reči moramo, da so cerkveni knezi iz bavar-

ske stolnice napravili mnogo dobrega in lepega v Škofji Loki in v njeni okolici, sebi in svojim podložnikom v telesno in duševno korist.

Znova je zagrozila nevihta, ki se je vlekla sem od laške meje nad Poljanskimi vrhovi. In mala cerkvnica je dobro razumela situacijo ter združila prijetno s koristnim: zazvonila je »hudo uro«. In res: med bliskom in gromom se je usul hud naliv, dočim sva midva s tovarišem že vedrila na kmetiji tik pod cerkvijo. Postregli so nama s kislim mlekom, toda s posnetim; zakaj smetano zmetejo v maslo, ki ga prodajajo dol v Poljane. Tako se je gospodinja opravičevala, dasi nama je tudi posneto mleko presneto dobro teknilo.

Domislil sem se Tavčarjevih Kuzovcev, o katerih naš romantik pripoveduje, da so domovali tik podružnice v Bukovem vrhu v znožju Pasje Ravni. Tedaj bi bilo to posestvo Kuzovina, tod naj so nekdej rokovnjačili drzni Kuzovci? Mogoče pa je pisatelj te navihance nalašč naselil tukaj v bližino Sv. Sobote; prvotni Kuzovci pa so bivali onkraj Pasje Ravni na kmetiji, kjer se še dandanes pravi »pri Kuzovcu«. Mogoče je tudi narobe; tega tu ne morem dognati. —

Nevihta je minila in posijalo je solnce, ki naju je odslej vztrajno spremljalo.

Pred nama se dviga najvišji vrh Polhograjske skupine, Pasja Ravan (1030 m); tega je treba zavzeti, dasi ne obeta tako obsežnega razgleda, kakor ga pričakujeva na Tošču, tem središnjem vrhu naših Dolomitov. Malo pod vrhom dospeva skozi gozd in grmovje na obdelano zemljo, z borno kočo in še bornejšo bajto. Krompir in bob sta edina sadeža, ki še tu uspevata; za fižol, ajdo in turščico je podnebje preostro. Kako borno je življenje teh hribovcev!

Z vrha Pasje Ravni že zagledava Ljubljansko polje. Že sva blizu cilja, že sva skoraj doma — v mislih; v resnici pa morava prej preprečkati še dolgo niz grebenov in hrbtov ter obiti v velikem loku globoko kotanjo Božne. Brez poti in steze jo skoz bukovje usmeriva navzdol proti »Kuzovcu«, ki ga izkazuje specijalka. Po kratki blodnji sva bila na licu mesta. Z desne naju je mikal Črni vrh s svojo samozavestno samujočo cerkvijo, na levi pa pozdravljava Sorško polje s Crngrobom in Sv. Joštom. Ubereva srednjico v smeri proti Tošču, ves čas v višini med 900—800 m, krožeč v mogočnem loku nad Božensko dolino, vseskoz po gladki dolomitski poti. Zlasti lepa je promenada po obronkih Kopačevega vrha še sedaj v poznem poletnem času. Kaka paša za oči mora biti tod spomladi, ko klije in cvete bujna gorska flora!

Po kratkem opoldanskem oddihu v Selu, vasici pod Sv. Ožbaltom, odrineva mimo samotarske cerkvice Sv. Jere proti Tošču. Vselej me moti ime »Otošec«, tudi »Etosch« in »Utošc«, kar vse se čita na

specialkah. Zato vprašam pri prvi hiši mlatiče, kako vendar pravijo svojemu hribu. »Tošč!« mi odgovoré. »In kadar greste na goro?« — »Gremo u Tošč«. Torej velja za fonetika oblika »Tošč« (Badiura piše tudi Tolstec).

Dokaj ovinkov je treba obhoditi in precejšnjo strmino ti je treba vzeti, preden dospeš na vrh, ki je sicer za 10 m nižji ko Pasja Ravan, vendar spričo svojega edinstvenega položaja sijajno gospoduje v Polhograjskem gorovju. Jutranji dež je imel to ugodno posledico, da je očistil ozračje, da so se na obzorju krasno odražali vsi vrhovi od zapada proti jugu in na vzhodu. Nanos, Snežnik, Rišnjak so dominantni mejniki proti jugu, v ospredju pa se širi Ljubljansko barje v vsej svoji enolični obsežnosti. Na desno zreš domovino Ivana Cankarja in njegovih junakov Hlapca Jerneja, Aleša z Razora in Kralja na Betajnovi; na levi pa rdé krovi južnega konca bele Ljubljane. Tu pred nosom ti zapira robata Grmada pogled v dolino Gradaščice, tam v dolini v znožju Sv. Lovrenca dremlje Polhov Gradec, najlepše položena vas v tem gorovju. Žal, da ti gosto bukovje, ki se spenja po severnem pobočju Tošča tik do vrha, zastira razgled proti severu. SPD ali kdor koli bi si stekel neminljivo zaslugo, če bi poskrbel, da se tu razgled omogoči s tem, da se drevje vsaj gori ob robu podre. Potem bi bil Tošč razgledišče »par excellence«, za Ljubljančane Rigi ali Schafberg. Zlasti v pomladanski in jesenski dobi se da napraviti s Tošča lepa krožna kombinacija: od Sv. Katarine preko Tošča in Št. Ožbolta v Škofjo Loko ali po Mačkovem grabnu ali čez Grmado v Polhov Gradec.

Zadnji vrhunski odmor nama je bil tu; še dalje bi rada uživala blaženo tišino na tej solnčni višavi. Edina vidna živa bitja so pisani metulji, frfotajoče cvetke, ki danes veselo svatujejo in rajajo; a ti nemi krilatci ne motijo — nirvane, le oživljajo jo. —

Treba je odriniti, če hočeva dospeti o namenjenem roku — o poldnem — na svoj cilj. Lahek je sestop v smeri proti Grmadi, lagotna je šetnja po beli dolomitski poti vse do Sv. Katarine. Ne bom pripovedoval, kako se hodi od tod dalje preko Toškega Čela v Dolnice in v Šiško. Ljubljanski izletniki to pot z vsemi vmesnimi postojankami dobro poznajo, drugih bi pa nje opis ne zanimal. Le to naj pripomnim, da sva si s tovarišem, prišedši v Dolnice, izpopolnila svojo nedostatno turistovsko opravo z atributi, ki sva jih nosila doslej v nahrbtniku, da so naju naredili zopet za mestna človeka. Zlasti meni, ki sem hodil vse te dni golotrup, je bilo treba več navlake na sebe dejati ko mojemu tovarišu. Nadaljnja pot do Kosez in Zgornje Šiške mi je bila edina pusta proga vsega potovanja.

Prenaglo sva dospela v Koseze; prezgodaj bi bila na cilju, če bi šla naravnost po cesti. Zato povabim tovariša, da naj preivaliva še zadnjo višino, šišenski Debeli hrib. Malo odveč mu je bila ta ekskurzija, pa se je le vdal. Tako je vsaj dobil priliko, videti prvič v življenju francoske okope na Debelem hribu, on, pristen Ljubljančan, ki je na kolesu prevozil že nad 156.000 kilometrov, t. j. malo manj, kakor da bi se bil štirikrat peljal okoli naše zemlje po ekvatorju; francoskih »šanc« nad Šiško pa doslej le ni še videl! Taki so naši Ljubljančani!

Pri »Figovcu« na Dunajski cesti je bil najin cilj; »Slon« ali »Zvezda« bi se ne prilegala slogu najine ture. V prejšnjih časih so se pravi Gorenjci s svojimi vozmi ustavljali pri Figovcu; tu je bila tipična gorenjska postojanka. Zato sva tudi midva, triglavska popotnika, završila svoj petdnevni prekoplaninski izlet v krčmi, ki jo diči spominska plošča Andreja Smoleta, zadovoljna, da nama je šlo vse po sreči in da se po končani poti izborna počutiva.

*

Še nekaj naj dostavim — v pouk in svarilo! Oprosti mi naj, kdor ne soglaša v vsem z mojimi nazori in nasveti!

Na vsej opisani dolgotrajni poti od Ljubljane in zopet nazaj v Ljubljano nisem zaužil niti kapljice alkoholne pijače, tudi ne kot začimbo v čaju. Zakaj na turah zadnjih let sem se dodobra uveril, da alkohol v svojem končnem učinku telesu ne koristi. Nasprotno: mrtviči mu moči in pospešuje utrujenost. Žejo sem si spotoma gasil s studenčnico; pil sem, četudi me ni žejalo; zdrava voda osvežuje. Pil pa sem tudi malinovico in slatino, kjer se je dobila. Užival sem mleko v raznih oblikah; jajca, kavo in mesne jedi pa le v skromnih obrokih, a ne vsak dan. Kot stalno zalogo sem imel v nahrbtnku kos sira, kruha, citrono in nekaj bonbonov, drugega nič. In je vse zadoščalo. Čemu vse tako špartansko preprosto? Zato, ker je treba telo napotiti, da samo črpa iz rezerv, ki si jih pri običajni vsakdanji prehrani v sebi odklada v obliki tolšče. In izdatna hoja po planinah in kretanje v prostem zraku le pospešujeta čim popolnejšo izmeno teh notranjih prihrankov. Če pa se telo sproti zopet zalaga z obilno jedjo in opojno pijačo, ne more postati deležno tiste higienske, važne izmene redilnih snovi. Vse to sem tekom let preizkusil sam na sebi.

Čim enostavnejšo opremo ima turist na sebi, tem lažje hodi. Važno je, da se obutev dobro prilega; kot zameno volnenih nogavic priporočam voljne platnene obojke ali onuče. Današnji pešec, ki jih več ne pozna niti po imenu, ne ve, kako prijetno se počuti noga v takem rahlem, dobro povitem ovoju. — Ko se ti je polt privadila na

solnce, hōdi razoglav in golih prsi; rokave visoko zaviši ali pa sploh odloži srajco in jo zatakni za nahrbtnik! — Taka zračna in solnčna kopel pospešuje kroženje krvi tudi v epitelnih žilicah. Kadar se ti nudi prilika za kopel v vodi, se najprej ohladi, nato pa v osvežujočo strujo! Zlasti po končani dnevni turi je taka kopel pravcat užitek. Priznati moram, da sem si hojo s Triglava nalašč tako uravnal, da sem se mogel vsak dan v tekoči vodi osvežiti! — Za daljšo turo si napravi vnaprej načrt glede smeri in časa ter se po njem ravnaj! Zadovoljen si, če se uspeh sklada z namenom. — Z domačini, ki jih srečavaš, občuj vljudno, in videl boš, da se ti bodo prav tako prijazno odzivali. Na vsej poti nisem zadel na odurnega človeka, ker sem se sam priljudno ponašal.

Če se ravnaš po takih načelih, zlahka prehodiš navidez velike daljave in strme višine. Vsega vzpona na moji poti iz Mojstrane preko Triglava v Ljubljano je bilo okoli 5090 m, sestopa okoli 5440 m; razlika 350 m se kaže v višinski diferenci med Mojstrano in Ljubljano. Dejanske hoje je bilo za 37 ur, odmorov med dnevno hojo 18 ur, torej skupaj 55 ur. Potemtakem ni nikak rekordni uspeh, če kdo za vso to hojo porabi pet dni.

Tako se pride brez težave s Triglava peš v Ljubljano.

Popravek: Na str. 243: vzhodje Ratitovca je seveda v Selški (ne Poljanski!) dolini. — Str. 245: v 2. odstavku mora stati dosledno »Pruh« (ne »Bruh«).

BOHINJSKI KOT

DR. H. TUMA

10. Komna.

(Konec.)

V planino Na Kraju sva prišla ob 9.15 uri. Prej se je planina imenovala »Pri Lužah«, po nji so pasli izza 100 let Češnjani. Pred vojno so stali stanovi na široki, travnati konti z bogatim pašnikom, od koder se proti severu prehaja v takozvano Lepo Komno. Vojaštvo je za vojne vso planino opustošilo. Zgrajena je cela vas velikih stavb, ves planinski prostor je zamirjen. Nekaj vojaških stavb so porabili pastirji za stanove in štale. Vendar je planina »Na Kraju« še vedno ena večjih planin, ki redi okoli 1200 krav.

Kota 1621 m nad planino je »Za Gradičem« na sever glave Lepe Ruše, preko katere vede zaznamovana pot čez Vrata od planine v Lepo Komno, ki se razteza med Lanževico 2003 m in Kalom 2001 m. Ime Lepa Komna je po edini večji, lepo zeleni trati na celi Komni, Poljanica ob 1613 m; tam je tudi studenec. Odtod vede steza čez 1880 m, Škrbina pri Oslih, v Prédolino in na planino Za Skalo, na desno pa čez Mala Vrata tik pod Kalom 2001 m. Z vrha Lanževice se

kaže Lepa Komna kakor zelena oaza sredi kamenite in rušnate puščave.

Iz planine Na Kraju sva zavila po vojaški poti do lovske kočice ob 1489 m, katero je zgradil pred vojno nemški žid Hamburger. Ima krasno lego na precej visoki glavi, s katere gre pogled po celem Bohinjskem jezeru. Od lovske kočice na levo vodi vojaška pot med rušnatimi glavami čez Luknjo, pod glavo 1586 m Izpica, v najširnejšo planino Komne: Govnjači. Tudi ta planina se razteza po velikih kontah; stanovi stoje na vzhodni, pašniki pa slede še po dveh velikih kontah proti vzhodu do robu Komne nad jezerom ter se raztezajo po širnem prostoru »Na Vrh« pod goriškimi, mejnimi gorami.

V Govnjače sva stopila ob 10¹/₂. Zaman sem izpraševal po imenih vrhov okoli planine in nad njo. Ne vodnik Gašperin, ne pastirji na stanovih niso vedeli dajati odgovore na vprašanja. Ugotovil sem le za koto 1849 m Mohór in ne kakor na zemljevidu Mokri vrh, za koto 1836 m Kuk, med obema pa Tolminska Lakev.⁸ Od 1836 m na sever in vzhod se rob gorate planote nad planino Govnjači imenuje »Na Vršéh«, kamor pa se le malo goni, odkar so odpravili drobnico. Za govedi zadoščajo velike konte Govnjačev samih. Dolino, ki pod Bogatinom od planin Govnjači in Na Kraju vede proti zahodu, imenujejo Bohinjci Gracija, od tod tudi ime za vrh 1920 m: Vrh Gracija. Greben in glave od vrha 1920 m čez 1870 m do koté 1621 m Za Gradičem nad planino Pri Luži ali Na Kraju imenujejo Sočanje - Tolminci in Bohinjci Srednji Vrh. Ime Gradič za 1870 m je negotovo in se izgublja. Rabiti je ime Vrh Gracije 1920 in Srednji Vrh za 1870 m. Prvo ime je očitno italijansko, poleg vrha 1951 m Mentura ali Montura, že onkraj Bogatina.

Imen za 1808—1822 nad planino nisem mogel ugotoviti. Govnjaški pastirji so bili mnenja, da bi imena vedeli le tolminski pastirji, ki so pasli preko Bogatina po vseh glavah nad Govnjačem. Tolminski pastirji iz planine Dobrenščica pa vedó za ves prostor med Bogatinom in Govnjačem le ime »Pod Bogatinom«. Tudi za mejne vrhove Bohinjci ne vedo imen. Vsa so tolminska. Gotovo od obeh strani pa je, da je le vrh 1977 m Bogatin. Imenovanje na zemljevidu Mali Bogatin za 1977 m in Veliki Bogatin za 2008 m, je turistično. 2008 m imenujejo Bohinjci Mahavček ali Muhavček; Tolminci jasno izgovarjajo Mahavšček, t. j. mahasti, mahav vrh. (Glej zgoraj!).

⁸ Ime Tolminska Lakev je dokaz, da so čez vrhove pasli Tolminci; Lakev = lokva.

Kota 1926 m je vrh Nad Skrilo, nad planino Dobrenščico 1971 m je Na Ksérju⁹ ali Vrh Dobrenške Police. Planja je prostor med tem vrhom in Velikim Vrhom 2086 m ali Tolminski Kuk¹⁰, poleg njega nekotiran je Mali Vrh in Zeleni Vrh. Kota 2050 m je Podrta Gora, nekotiran je Vrh Kont zahodno nad 1905 m, ki je prehod Škrbina.

Mičen pogled od zadnjih stanov planine Govnjač je proti severu čez Luknjo, kjer se daleč od zadaj zablesti bela glava Prisojnika. Tudi Govnjače so imeli nekdanj Sočanje v najemu ter so jo imenovali »Za Potokom«. Pri stanovih sva se z Gašperinom le malo pomudila ter krenila po pastirski stezi čez sedlo 1529 m in po dolgih, širokih kontah čez sedlo 1553 m med Plešami 1649 m (v zemljevidu napačno Mali Vrh) in nekoliko za Krošnjo na sever. Tod sva zavila na levo po slabo izhojeni lovski stezi, ob strmem solnčnem pobočju, visoko zaraslim s silom (Peucedanum) in metličjem (Spartium) v dolino »Za Sramnim Čelom«, kjer pričinja hladen bukov gozd s pomešanimi javorji; od tod na desno k lovski koči, ki jo je pred vojno postavil Muri. Tudi ta koča ima prekrasno lego, s presenetljivo lepim pogledom na Bohinjsko jezero. Prostor, kjer stoji, se imenuje gotovo Sramno Čelo, ker je za njim dolina »Za Sramnim Čelom«. Iz koč sva krenila na desno, da bi prišla na pot, ki vede s Škrbine dol. Nekdanj je stala tod mala planina Ražnova Suha. Sedaj ni več sledu po nji. Planinski prostor je gosto zarasel. Lovska koča in nekdanja Ražnova Suha sta okoli 1100 m.

Vrh Pleše ima svoje ime od golega pobočja vzhodne strani. Po sredi gre Trtova dolina, vogál nad Jezerom se imenuje Na Praškú 1497 m. Moral sem precej časa poizvedovati, da mi je vodnik razjasnil besedo, da je to pokvarjena »Na Próseku«. Ob 768 m je močan, dober studenec »Nad Stopmi«, pod njimi Velika Frata do razpotja, kjer se loči pot, ki vede v Ukanec, proti Škrbini in k Bohinjskemu jezeru. V hotel pri Zlatorogu sva stopila ob 1/3. popoldne.

*

Dodatki in popravki k člankom o »Bohinjskem Kotu«.

Tekom leta 1927 sem nabral še nekaj podatkov, ki moje doseданje navedbe izpopolnjujejo, oz. popravljajo na sledečih mestih:

⁹ Ime V Ksérh in sicer Velike in Male sem našel za senožeti zahodnega pobočja Begunjščice nad Radovljico. Polni izgovor besede je pač Kosér, po Plet. Krummesser, kar ne odgovarja pomenu, pač pa drugi pomen, t. j. izboren kosec, oziroma dobro kosna senožet.

¹⁰ Tolminski Kuk, ker stojimo nad izvirom Tolminke, dočim je 1838 m pod Voglom Zábiški Kuk; tako razlikujejo Tolminci.

- Na strani 49, 55, 73, 78, 80: Ivan Ceklin in ne Cerklin.
- Na strani 50: kota za Zadnjiški Vršac 2194 in ne 2109 m.
- » » 51: je črtati »ali Nad Robom 1785 m na planino Dedno Polje«.
- » » 52: Ostinki (in ne Ostrinki), pač iz ostenki.
- » » 53: in 224 od severa na jug so: Griva 1758 m, Vrtec brez kote, in Stadorski Orličiči 1781 m; Rigelj je stoji konec Stadorja nad Črnim Jezerom; Stador je ime za strmo steno od Črnega Jezera do nad Dola.
- » » : Kredarica je tudi glava nad dolino Krme, na sever Lipanjskih Vrat, pod 1983 m.
- » » 55: ne »skupne«, ampak »skute«. Vogár iz Logar, ne pl. Vogarji.
- » » 60: Vernar ne 2325 m, ampak 2225 m.
- » » 73: Kopicane 2313, ampak 2213 m.
- » » 74: ne Rigelj, ampak Stadorski Orličiči; planino Lepuščina imenujejo Bohinjci Lopúčnico, temeljno ime je Lepoče.
- » » 75: Korita so rušnate glave od 1663 do 1439 m, ne Vógarski, ampak Vogárski planoti. Ne 1891 m, ampak 1781 m je kota za Stadorski Orličiči.
- » » 76: po Vogárju in ne Vógarju.
- » » 78: kota 2004 m je prav Vrh Ramórnjeka, kota 1713 m je Mesnova Glava, severno za njo Močila, pod temi zahodno Čiprije, od Močil dalje Sleme pod koto 2004 m.
- » » 79: konte od Jurjevčeve Glave do Malega Polja so Razór.
- » » 100: in 180 ime Portne sem konečno določil po izpraševanju, da izhaja iz nemškega Borte — Porte, t. j. ozka polica in greda.

K strani 125: zemljevid, priložen Geogr. Vestniku, je točen za imena vrhov, imena pobočij pa so točno opredeljena v članku Bohinjski Kot.

- Na strani 129: Fužina in ne Fužine.
- » » 148: Čevdrovec (iz kevder) in ne Čedrovec.
- » » 151: Pod Klancem v Suho in ne po Klancu; Dolga Planja je severno pod koto 1798 m, ki se imenuje Tretji ali Visoki Orlov Rob.

- Kratki Plazi so dejanski plazi pod koto 1739 m in ne ime za vrh.
- » » 178: in 226 m, kota 654 m, ni Sovínjak, ampak je brez imena; Sovinjak stoji vzhodno brez kote; ne Rákolica, ampak Ráholica.
- » » 179: Žagarjev Graben in ne Grebén.
- » » 198: Simenčeve staje in ne Šumrčeve.
- » » 223: Jagrova Skala je kota 1439 m in ne 1536 m, ki je brez imena in spada pod kolektivno ime Korita.
- Kadilnikov spis se zove »Devet jezer etc.«
- » » 227: Ne Vrh Čiprij, ampak Vrh Ramornjeka.
- V južnem pobočju Ražnovca, nad jezerom, je strma pečina, imenovana Bovec. Dolgo sem iskal pomena debela »bov«, »bol«, ki se tolikokrat nahaja v Alpah, n. pr. Bovec (Flitsch), Bolzano. Morfološna oblika Bovca nad Bohinjskim Jezerom kaže pravi pomen: velika = boljša pečina, točno ruski: »boljšoj«.

SKICE S POTA

Dr. JOSIP CIRIL OBLAK

(Konec.)

(Iz »knjige popotnika«. II. Nemčija.)

Epilog.

Ni to samo domišljija, sugestija, da leži nad Jenom in Weimarom neki nimbus, kakor da bi plaval nad njima nevidni duh obeh velikih Nemcev, ki sta in bosta ostala večna glasnika svojega naroda in bi ga tudi preživela tako, kakor je preživel Homer, je preživel Horacij in Vergilij in preživelo toliko drugih svoj narod, ki ga šteje sicer in proglša zgodovina mrtvim...

Verjemite mi: ni to samo domišljija, ko stopaš po turinški pokrajini, po takozvanih klasičnih nemških tleh, se mudiš v mestih ob Saali, ko zreš s te ali one zmerno vzvišene točke, to za naše oči ne preveč slikovito, a vendar tako milootožno in zopet tako veselo in simpatično pokrajino, ki jo venča tisti slavljene nemški gozd — Thüringerwald. Dala je Nemcem toliko velikih mož, duhov pesniških in mislecev ko menda nobena druga nemška pokrajina... Moja misel je, da ustvarja pokrajina dušo in značaj pesniškega človeka, da vpliva z elementarno močjo na njegovo čustvovanje in mišljenje...

Brat popotnik, ki imaš dušo in srce za to ustvarjeno, tak podoben nimbus obdaja tudi tvojo domovino! Čim dalje si od nje, tem bližji si ji s svojim srcem. Zato se ne boj, domovina, da se ti izneveri

nemirni sin — popotnik, ki te vsak čas zapušča! V največjem sijaju tujih mest, ko misli siromašna mati, da se ji izneverja njen otrok, mu stopaš tako živo pred njegove oči, vsa ljuba, mila in vsa veličastna, posebe še ti, skromna slovenska domovina, po svojih prirodnih lepotah tako edina in brezprimerna! Tu čutiš, kako se le še bolj utrjajo vezi, s katerimi si prikovan na svojo rodno grudo.

Tako velik je svet in vendar si navezan na tisti mali posvečeni košček zemlje za vse svoje življenje. Pa se najde kreatura, ki pravi: domovine ni, ubi bene, ibi patria! Kako reven se mi zdi tak človek, čeprav se zdi, da je ves svet njegov... »Domovine ni!« In vendar se vrača iz širnih daljav lastavica k svojemu prejšnjemu gnezdu in vsaka čebela najde svoj panj. Domovine ni! Kako ubog se mi zdiš tvor, ki si slabši ko lastavica, bornejši kakor čebela! Brez domovine!? Kdo si, ki jo tajiš in se ji posmehuješ, ker te je ljubezni sram? Si-li morda ti, slovenski verzifikator, ki se rogaš in ki naumetničiš stotine besedi brez smisla in čustva v svoji brezimni pesmi, pa nimaš v sto strani in tisoč besed obsegajoči knjigi toliko vsebine, duše in srca kakor Prešeren v enem samem verzu, Cankar v enem samem stavku? Ali si morda ti, ki misliš, da si moderen zato, ker jemlješ v svoja nevredna usta ime Ivana Cankarja, ki si ga v besedah prebavil, ne pa v svojem srcu? Ne, nisi! Vsaj resničen pesnik nisi — ker si oskrnil najsvetejši oltar, na katerem je daroval največji slovenski glasnik domovinske ljubezni — Ivan Cankar, — on, ki je pesnik nesrečne ljubezni do domovine, kakor je Prešeren pesnik nesrečne ljubezni do ženske.

Domovina je mati — domovina je dar božji. Vse te zapusti, izgubiš vero, pozabiš ljubezen in vse: domovine ne izgubiš in ne pozabiš nikdar! Ona te spremlja vsepovsod. Mati je sveta, zato je tudi domovina sveta. Kadar govoriš o njej, bi moral potegniti pokrivalo z glave...

Človek bi mislil, da se bo z modernimi vozili, ki skoro ne poznajo distanc, nekako zabrisal pojem domovine iz duše človeške — pa je ni sile, ki bi jo zamorila. Na široki ocean spremlja mornarja ono tiho hrepenenje, ki ga žene zopet nazaj na oni posvečeni kraj, ki mu je rodni krov, iz še širšega zračnega oceana bo vedno zopet pristajal zračni mornar na onem koščeku zemlje, odkoder je izšel in ki se mu pravi — domovina.

Glej, to je moč in veličastje domovine! Blagoslovljena vsaka ptica, ki poje v domačem logu, blagoslovljena vsaka cvetica, ki cvete na domači trati! Čudežna, pravim, je ta sila, ki leži v rodni zemlji, pa naj bo to visoka gora ali pa domovina čikoša v pustinji. Nič manj

čarobno mu ne vzhaja in zahaja solnce in svetijo zvezde na nebu kakor tebi, planinski sin, pod gorami ali tebi, dragi Primorec, v brezdanjem, brezbrežnem morju!

»A naše solnce bolj blišči,
in hrib naš lepše zeleni.«

V teh priprostih starih verzih je več resničnega čustva, kakor v marsikaki novodobni pesmi, ki je dostikrat ni nič drugega nego same umetne besede. To je večna himna domovine ...

Zakaj mi prihaja domovina na misel ravno tu v Jeni, ravno tu v Weimarju?

Dà, v Weimarju, dà v Jeni! Povsod tam, kjer najdeš prisrčnost, kjer ti prevzame duha in srce slutena bližina genijev, kojih tvorni duh je zajemal iz globoko čutečega srca.

V tihi kot weimarskega parka tik ob reki Ilm sem se vsedel in se — odkril ...

DUHOVSKI IZLET SRPSKOG PLANINSKOG DRUŠTVA

DUŠAN JELKIĆ

Prilikom ovogodišnjih duhovskih praznika Srpsko Planinsko Društvo priredilo je dva veća izleta: jedan na strmu Ostrovicu i na vrh Rudnika i drugi na planine od Valjeva do Gornjeg Milanovca.

Do Valjeva se putovalo noću, kuda se stiglo nešto posle četiri, pa se odmah nastavilo pešice. Što se više odmicalo, vidik je bivao sve lepši, naročito u ovom mesecu, kada sve ima na sebi zeleni ogrtač. Uz put se nailazi na mnoštvo jagoda, a i na seljanke, koje nose u korpama sitne mirisave jagode na prodaju varošanima, koji se možda tek po jagodama sete šume. Zadržavamo se i kupujemo, da okvasimo grlo. Najromantičniji deo do Divči Bara, to je spuštanje od sela Bačevci ka drumskoj Bukovačkoj mehani ispod Bačevačkog visa (956 m) i krševite Lastre. Tu ima vrtača i vododerina i tekuće vode i livade i šume i divljine i pitomine. U Bukovačkoj reci kupanje, a u mehani ručak i odmor, posle čega nastaje penjanje za DivčiBare. Celim putem do DivčiBara ide se kroz šumu, u kojoj srećemo čobane i čobanke, koji su tu sa svojim blagom na paši. Pristupačni su i radoznali. Stavljaju nam uvek jedna ista pitanja: »Odakle smo, kuda idemo, jesmo li komisija, šta tražimo u planini« i sl. Penjući se utrtom stazom ispod Kozomara Vel. i Mal. (1034 i 802 m) dospe se do terasaste visoravni: na Divči Bare u planini Maljenu. Sve je obraslo bučnom i sočnom travom. Prekrivena je najraznoličnijim šarenim cvećem, medju ostalim i alpskim gencijanom, čiju zatvorenu plavu

boju niko neće zaboraviti... Ima na njima veliki broj koliba, t. j. letnjih stanova u kojima su do Gospojine seljaci sa stokom. Retko ko ostaje i preko zime. Valjevčani videvši šta su Divći Bare, osnivaju koloniju za odmor i letovanje, a to će biti istinska Vazдушna Banja.

Panorama na Užičke planine i dalje na Sandžak i Bosnu je neopisiva. Žali Bože naši slikari i fotografi ne dolaze ovamo, da se uvere u tome. Noći se kod gostoprимljivih stanara, na mekom senu, na zemlji, a večera se beli smok.

Drugi dan se uputismo na Kraljev Sto (1110 m.) Put preko livada i šuma. Što bliže vrhu panorama sve lepša, jer se vidi na sve četiri strane. Uspon lak. Sa vrha nezna čovek kuda pre da gleda, jer te sve mami i sve je jedno lepše od drugog. Vidi se u daljini Kopaonik, Željin, Mučen, Stolovi, Ovčar, Kablar, Vujan, Crni Vrh, Rudnik, Ostrovica, Poveljen, Medvednik, Cer, Avala, Kosmaj, Venčac, Bukulja, te Mionica, Obrenovac i mnoga sela razbijenog tipa. Panorama neizbrisiva. Ostali bi tu ceo dan, ali moramo hitati dalje, da na konak stignemo ispod Suvobora. Silazimo teška srca, te kroz šumu — kadifaste i meke pašnjake, obilazeći Stražaru (1000 m) dođosmo na Goli Maljen (997 m) oko čijeg vrha su još dobro očuvana utvrdjenja iz 1914 god. Ispod strme Damjanove Pećine i pored reke Graba dospesmo na izvor Čemernice, koja izlazi iz Mokre Pećine. Ulaz je veoma širok, ali dublje nismo mogli, jer treba jača svetlost od naših džepnih lampi. U Grabu kupanje u plitkoj brznoj vodi, koje nam odlično godi, jer nas osvežava, posle čega nastaje osećanje umora.

Penjući se ka Suvoboru u šumi zatečemo bratka Bugarina emigranta, koji pravi tronožne vile za nastupajuću žetvu, a koje prodaje u Gornjem Milanovcu. Na kraju šume se pali ćumur i tu sedi neki šumski čuvar, da nas provede dalje kroz svoj rajon. Mala otpočivka i kupovanje jagoda, koje sve bratski između sebe podelismo i ispod Ravne Gore nastavismo vojničkim putem ka Malom i Velikom Suvoboru. Utvrdjenja su još dobro očuvana. Grmljavina sve jača i mi ubrzasmo korake ka Dobrom Polju, gde u stanovima dobismo konaka i večere. Munje sevaju bez prestanka i uživanje je gledati, kad koja duže sevne i osvetli po koji vrh. Ali i kiša pada, samo ne kod nas, nego u Beogradskom okrugu. Bar da hoće i kod nas na Dobrom Polju, jer ćemo ujutru imati prekrasan vidik. Želja nam se ispunila i oko 2 sata po ponoći, udari kratak pljusak.

Ujutru sve miriše nekim neizkazanim mirisom. Krećemo po rosi ka Rajcu (857) poslednji vis našeg planinarenja. To je zaravnjeni visoravan i da nije na njemu triangulaciona tačka, malo ko da ga nebi obišao. Sav je pod travom u najvećem jeku cvetanja, sa obraslim

rovovima u travi. Vidik posle kiše neizkazivo čist i jasan. Ugledasmo sa njega i kasarnu u Valjevu — jedan deo Valjeva. Ostajemo gore čitav sat u gledanju divne panorame, koja se pokazala u svoj svojoj veličanstvenosti i nagadjajući šta je koje brdo, koje nam je pred očima. Od sada nastaje samo spuštanje. Od panorama se opraštamo, jer ih više nećemo videti. Polako se spuštajući preko Poloma, a ispod Grašca (829 m) uvek praćeni Dičinom, pored koje vodi put, do negde slično kakvoj klisuri, sa divnim malim vodopadima i kroz gostu hladovinu stigosmo u Banjane, ušoreno* naselje, koje čini utisak varošice. Mali odmor pored opštinske kafane i odgovori na radoznala pitanja meštana, te nastavak, ali kolskim putem pored sela Loznja, Brezna, Beršića u Takovo. I ako put po drumu nije ugodan, neprijatnosti umanjuje okolina, koja je sva pod zelenikom. Nevidimo nigde goleti ni zlonamernog tamanjenja** šuma. Ima još kako lepo očuvanih zabrana, da se na njima zaustavlja svačije oko. Kukuruz je veoma dobar, a i ječam, pšenica i raž. Voće isto dobro ponelo. U Takovu je poveći odmor. Dvorac, poklon Rudničkog okruga Kralju Aleksandru i Kraljici Dragi — izgoreo prilikom okupacije, prozori, drvenarija iz njega povadjena i iz zidova raste trava. Sa malo dobre volje, mogao bi se tu otvoriti kakav dečji dom ili kolonija za letovanje, pa možda i za naše invalide.

Ručak u hladovini takovskog grma. Pred njim je spomenik, dignut 1887 god. troškom naroda okruga Rudničkog, sa natpisom, da se na tom mestu dogodio ustanak. Dva kilometra od grma je stara crkva, brv nar, vrlo je interesantna i sa lepim ornamentima na vratima. Mnogo niže kraj drumu, uzdižu se dve školske zgrade, na kojima se još može pročitati natpis zlatnim slovima »Zadužbina Kralja Aleksandra I.«

Iz Takova nastavismo u Manastir Savinac. Put iz početka vodi pored livade, a zatim pored Dičine, koja je na nekim mestima mutna i široka. Posle jednog i po sata pešačenja začusmo rusku pesmu i ugledasmo Manastirsko kube.*** Manastir je na lepom mestu, pored reke i malih slapova i još raznih izvora vode, koje ondašnji narod smatra, da je to sveta i lekovita vodica. Osvežismo se na slapovima Dičine, pored seoske sudnice nastavismo u Gornji Milanovac.

Uspinjući se prema Takovu, a nastavlajući prema Gornjem Milanovcu, još nam se jednom ukazala panorama na obližnju okolinu, da nam se posle penjanja i spuštanja u šumi izgubi. Na jedan sat pred Milanovac, sa brega ga ugledamo celokupnog, da ga posle zalaska u

* ušoreno = urejeno.

** tamaniti = uničavati

*** kube = kupola.

šumu nevidimo dok ne udjospo u njegove električno osvetljene ulice. Bilo je več $\frac{3}{4}$ 9 sati u večje, pa nismo mogli razgledati, kakve je štete naneo zemljotres Gornjo Milanovačkim kućama. U hotelu se nadjospo sa drugom grupom planinaca, koji su bez karte, kompasa, dovoljno hrane i ostalog, pošli iz Valjeva za Divči Bare i dalje. Izenadjenju nije bilo ne kraja ni konca i sve do polaska voza nastala pričanje, kako se to izvelo i učinilo.

U $\frac{3}{4}$ 11 krenusmo za Beograd, svaki na svojo redovno dužnost, čekajući opet priliku, da se u planini osvežimo i telesno i duševno.

KOTIČEK

Koncertna turneja po Triglavskem pogorju.

Kvartet pevcev »Glasbene Matic« v Ljubljani (gg. Pelan, Pečenko, Završan, Skalar) je izvršil sredi avgusta 1927 po Triglavskem pogorju turnejo z blagim namenom, da nakloni čisti dohodek v prid zidave Aljaževe kapelice v Vratih. Meseca junija 1927 so si vrli pevci zamislili tak skupni izlet; ko so bile formalnosti radi dopustov končane, so se naši podjetni pevci — bolj ali manj turistovsko opremljeni in izvežbani — odpravili na pot.

Mimo slapa Peričnika so polni dobre volje došli v Aljažev Dom ter v isti dobri volji napravili prvo »hudo« turo na takozvani »Mali Triglav« tik za Aljaževim Domom. Kaj čuda, da je tam na visoki skali — pred vznožjem orjaka Triglava — zadonela himna: »Triglav moj dom, kako si krasan!« Hitro so jih obkolili navdušeni gostje iz Doma, ki so prosili pevce še za druge pesmi. In vrstile so se: »Planinska roža«, »V hribih se dela dan« i. dr., naposled tudi več »zaljubljenih«, da so poblašili in podražili navzoče planinke.

Zvečer istega dne je došlo v Vrata pevsko društvo iz Gorij; to se je izkazovalo z domoljubnimi pesmimi, dočim je naš kvartet številne slovenske, pa tudi srbske in hrvatske planince zabaval z narodnimi, ponarodelimi ter umetnimi. Bil je lep pevsko-planinski večer.

Naslednji dan se je na vsezgodaj začela gorska tura. Po dolinci do snežišča je že šlo; potem pa se pričanja pot navzgor proti »Pragu«. Petje je potihnilo in bilo je precej sopihanja in potenja; dobra volja pa ni minila; kako bi tudi, ko je postajal pogled na gorske velikane in na dolino vedno veličastnejši! Le malo pod »Pragom« je družba odrevenela: turist, ki je bil zašel, je sprožil veliko skalo, da je zagrmela po pobočju tik člana družbe. Strahu mnogo, škode hvalabogu nobene! »Prag« je bil premagan, še nekaj hoda in pri studenčku je prvi odih v družbi velikega števila turistov.

Med smehom se bližamo Kredarici, kjer nas že čaka naročeni čaj in vesela družba iz Vrat. Vedno več jih prihaja, med njimi tudi znani ljubljanski zdravnik dr. P., ki takoj »aranžira« koncert kot »reditelj«, skrbeč za absolutni mir med petjem. Kakor v Vratih, kratek nagovor člana kvarteta in zopet zbiranje za Aljažovo kapelico v Vratih — kupček se viša. Petja ni ne konca ne kraja (in to predpoldne!), navzoči skoraj pozabijo na okusni obed. Očak Triglav pa gleda doli na razposajeno in veselo prepevajočo družbo, ki ga namerava popoldne »zavojevati«. Pa le malo jih gre nanj — zaradi megle — in kmalu pride večer, ki ga topot izpolnjujejo večinoma pevci iz Gorij, hoteč priti do zasluženega pri-

znanja. Pojo dobro, samo preveč kitic imajo njihove pesmi... Kvartetisti se izpremenijo v poslušalce in le za »ocvirke« zapoje tupatam kakšno pesmico.

Tretji dan. Večina turistov že spi, tudi kvartet, izvzemši največjega člana, ki se v družbi dveh treniranih »Stajercev« upa na vrh Triglava. Malo pred nevihto se vrnejo triglavski izletniki na Kredarico, pod kapelico zapoje kvartet še nekaj lepih planinskih pesmi, potem pa doli k zali oskrbnici Aleksandrovega Doma, Frančki. In tu čaka pevce nemalo iznenadenje. Po zgornjem — težavnejšem — potu so prišli pred njimi tja 4 mladi planinci-akademiki, da zopet čujejo kvartet; njihovi želji takoj rad ugoti — saj je dandanes, žal, tako malo za vse lepo navdušene mladine... Je zdaj zbran ožji krog ljubiteljev petja — Aleksandrov Dom ima malo posetnikov — in tako zadone v akustični sobi težje pesmi. Le preden se stemni, odidejo mladi gospodje nazaj k svoji družbi na Kredarico, noseč s seboj lep spomin na v srce segajoče pesmice, pevci pa si napravijo še »svoj« in Frančkin večer v luninem svitu pred kočo. In zopet odmeva lepa pesem po Triglavskem pogorju, poslušajo jo naši gorski velikani in gledajo dol v Trento in na Goriško, sanjajoč o boljših dneh...

Četrty dan je absolvirana tista precej dolga pot k Triglavskim jezerom. Preden pridemo k prvemu (pravzaprav tretjemu), se izgubi prvi tenor, ki se je hotel s svojimi glasom menda izkazati tudi v Italiji. Proti večeru smo v »Koči pri Triglavskih jezerih«. Prvo noč brez prenočišča, odnosno s počitkom na trdih tleh ali pa bivačiranje pri ognju pred kočo. Vseeno ostaneta ta in naslednji večer vsem udeležencem v neizbrisnem spominu. Bila je krasna lunina noč, nič mraza. Spodaj jezera, v ozadju veličastna Tičarica. Zbrana turistovska družba svetotih poslušala »Luna sije«, »Divna noč«, »Trozveznic« in druge in kar noče iti spat. Posebno hvaležni so oni, ki morajo prečuti noč pri ognju, in pa, no, zaljubljeni, ki ne spijo...

Naslednje dopoldne je namenjeno »botaniziranju«, toda ne na način onih brezvestnih turistov, ki so prinesli s Tičarice cele šopke planik; popoldne pa obisku grobišča nesrečnih dveh ruskih ujetnikov. Slovenski turisti so jima bili sezidali skromen spomenik, slovenski pevci pa so jima zapeli v počaščenje »Vigred se povrne« in »Oj Doberdob«. Vseh oči so bile solzne in pevci sami so težko premagali ginjenje. — Nato še skok k bližnji lovski koči, kjer domuje pogranična četa, ki jo pozdravijo pevci s komitsko »Oj trubači z bojne Drine«; kratek razgovor z njimi in nazaj v našo kočo. Zvečer zopet navdušeno sprejeti kvartet, potem k počitku, ki je namenjen za dve noči.

Šesti dan turneje se vračajo pevci proti Bohinju. Izvir Savice, slap Savice, še poprej lep, nepozaben pogled na Bohinj jih iznova navdušuje za lepo slovensko zemljo. Pri slapu Savice zadoni »Oj Savica, hči kraljeva«. Blagodejna kopel v Bohinjskem tajinstvenem jezeru osveži nenavadne turiste in jih okrepi za večerni nastop pri »Zlatorogu«. Bila je tam prav intimna, češka, nemška in slovenska družba; vse se divi našim lepim popevkam. S Čehi se seznanimo in pobratimo; tudi Nemci prihajajo častit in izpraševati za besedilo; ne morejo se načuditi, da ima besedilo naših pesmi toliko vsebine. V veselem razpoloženju ter v družbi dveh mladih zakonskih parov, ki uživata v nebeškem Bohinju svoje »nebeške« medene tedne, je zaključen ta večer.

Naslednji, sedmi dan je posvečen najprvo pieteti. S Čehi je domenjeno, da se proslavi tako spomin umrlih vojakov vseh narodnosti in držav na skupnem pokopališču za »Zlatorogom«, kakor tudi dveh nadaljnjih ruskih žrtev vojne furije, ki imata svoj grob tik ob jezeru. In res! Veliko število letoviščarjev in turistov

se zbere na skupnem pokopališču, kjer novinar dr. Čampa spregovori v spomin tu pokopanih žrtev svetovne vojne, kvartet pa zapoje poleg zgoraj omenjenih žalostink še »Blagor mu«. Drevesa — neme priče svetovnih dogodkov — spremljajo petje in govor s šumenjem svojih listov, globoka resnoba je razlita na licu vseh, svetle solze sočutja se leskečejo skoro v vseh očeh. Mir, vaši duši, mučeniki!

Povorka krene k jezeru, pod Komarčo, na grob obeh Rusov. In tu krasno govori ministrski svetnik dr. Jan Pospíšil iz Prage o slovanski vzajemnosti, da se izliva Sava v Donavo, ta pa v Črno morje in da ob bregovih teh prebivajo povsod Slovani. Omenja naše osvobojenje in izreče upanje na boljšo slovansko bodočnost, posebno po konsolidaciji razmer v matuški Rusiji. — In zopet zadoni turobna pesem »Pomladi vse se veseli« in zopet si brišejo navzoči solze. Član kvarteta g. P. se v imenu Slovencev tudi spominja Rusov, nakar zaključí pietetno slovesnost »Blagor mu«. — Da res:

»Ne slepi rumeno zlato,
ne naslov, ime in stan:
Smrt pobrati pod lopato,
kar rodil je beli dan!«

Zaključek turneje je pri »Sv. Janezu«. Hotelska mednarodna publika v ukusnih večernih toaletah, blesk luči, natakarki v frakih — tam v kotu pa četvorica pevcev v turistovskih oblekah, pripravljene, da nudijo poslušalcem najboljše, kar ima! Marsikak dvomljiv, morda tudi porogljiv pogled ošvigne priprosto četvoro. Zdaj pa zadoni njih pesem. In glej! Dvomi so razpršeni, ploskanja ni ne konca ne kraja! Posebno ugajajo narodne in ponarodele, in zopet se začne častitanje in izpraševanje kakor pri Zlatorogu.

Za finančni uspeh pa skrbi neumorni podpredsednik »Aljaževega kluba«, prof. M., ki v duhovito šaljivem govoru pojasni pomen in namen turneje ter — prireditve pri »Sv. Janezu«.

Vse je dobre volje in radodarno: poslušalci s ploskanjem in darovi, pevci pa z neumornim petjem. Navzoče Čehi navduši posebno njihova »Teče, voda teče«, s tenorskim samospevom. —

Naslednji dan je počitek in zaključek. Še veliko bohinjskega zraka, solnca in jezera, pristržno slovo od ljubih naših znancev pri »Zlatorogu«, in v avtobusu na postajo, slovo od prelepih krajev in veseli spomini na lepe dni in večere, ki so namenu — za Aljažovo kapelico — donesli preko Din 1300.—

Poslušalcem so nudili obilo užitka. Tudi kvartetu ostane tura v Triglavsko pogorje nepozabna in ji želi posnemalcev.

J. S.

OBZOR IN DRUŠTVENE VESTI

Dr. Josip Ciril Oblak — petdesetletnik. — Dne 10. decembra t. l. obhaja naš neumorni sotrudnik petdesetletnico svojega rojstva. »Planinski Vestnik« je v lanskem letniku (1926, str. 151 i. sl.) s posebnim spisom prijatelja mu in kongenialnega tovariša Josipa Westra soobhajal tridesetletnico planinstva in popotništva dr. Oblaka; saj je ta obletnica bila v neposredni zvezi z našim Vestnikom, ki mu je slavljenec od I. letnika do danes neprestano posvečal srce, um in pero.

Ko bi danes ne opozarjali izrecno na letošnjo obletnico in bi bralcem s zmim prepuščali sodbo o starosti dr. Josipa Cirila, bi bili ti preverjeni, da mora in more biti ta temperamentni, bodri in vneti borec in apostol — oboje je pri njem krepko združeno — po letih še nekje v mladeniški dobi, dasi po izkušnjah kaže

pravega zrelega moža. Zdaj, ko vemo njegova leta, še tem bolj uvažujemo njegove nazore in nazorne nauke; saj smejo nastopati z avtoriteto samostojnega misleca in izkušenca. Prav tako pa smo preverjeni in v veseli nađi utrjeni, da bo ta neomajno odporni ter v navdušenju za iskrenost, lepoto in pristno prirodnost nad banalne navade in razvade vzvišeni planinec in rodoljub na svoji markantni postojanki vztrajal, boreč se in bodreč, v drugem polstoletju svojega življenja in delovanja prav tako živo in čilo kakor v prvem.

Dr. Oblek je dal svojemu planinstvu in potovalstvu svojo prav posebno, njegovo in svojo oznako. Na tem prav njegovem polju ga ne moremo več pogrešati; njegova nad vse živahna delavnost in univerzalna dovzetnost niti ne bo pripuščala, da bi ga pogrešali — in to nas iskreno veseli, v interesu pravega napredka našega naroda.

Dr. J. T.

I. Skupščina Slovenskega Planinskega Društva

se je vršila dne 30. oktobra t. l. v Ljubljani (v hotelu »Union«).

Ko poročamo o nje poteku, nam je v lažje razumevanje pojasniti načela, ki veljajo po novih pravilih za ustroj našega društva: Slovensko Planinsko Društvo sestoji iz osrednjega društva in iz ustanovljenih podružnic. Osrednje društvo vrši svoje delo krajevno neomejeno, podružnice pa delujejo v določenem jim krajevnem okolišu, kjer tudi podpirajo delo osrednjega društva. Koder imajo podružnice izključno svoje naprave, ne posega osrednje društvo v njih krajevno področje, vendar pa ima pravico tam izpopolniti ali podpreti delo podružnic. — O uredbi razmerja med osrednjim društvom in podružnicami ter o uredbi razmerja podružnic med seboj odloča Skupščina, ki tudi nadzira delovanje podružnic in določa smer delovanja celokupnega društva. Skupščina sestoji iz delgatov, ki jih na njo odpošljejo osrednje društvo in podružnice v razmerju števila svojih članov; kakor osrednje društvo, tako pošlje vsaka podružnica na vsakih 50 članov enega delegata. — Na Skupščini zbrani delegatje izvolijo vsako leto Nadzornika kot stalnega poverjenika podružnic, ki ima v Osrednjem Odboru stalen sedež in glas pri vseh odborovih sejah. Njegova posebna dolžnost je, da zastopa pri Osrednjem Odboru težnje podružnic in posreduje za sporazumno postopanje. — Za vodstvo skupnih zadev se ustanovi Širši Osrednji Odbor, ki se poslužuje pisarne in uprave Osrednjega Odbora. Člani Širšega Osrednjega Odbora so predsednik osrednjega društva, Nadzornik, 5 poverjenikov Osrednjega Odbora in 5 poverjenikov podružnic; poverjenike podružnic izvolijo na Skupščini zbrani delegatje podružnic.

Prva Skupščina je bila sklicana posebno v to svrhu, da se izvede ustroj društva v navedenem smislu in tedaj posebno, da se izvolijo Nadzornik ter poverjeniki podružnic, ki vstopijo v Širši Osrednji Odbor.

Skupščina se je vršila pod predsedstvom društvenega predsednika dr. Frana Tomiňška. Osrednje društvo je imelo 78 delegatov, ki jih je imenoval Osrednji Odbor in ki so se skoro polnoštevilno udeležili zborovanja, odnosno se dali zastopati. Podružnice so zastopali sledeči delegatje:

Kranjsko-gorsko podružnico g. načelnik Josip Lavtičar ter gg. Andrej Černe in dr. Ivan Grašič; Jeseniško podružnico njen načelnik g. Ivan Šetinc ter gg. Franc Pavlin in mr. Ciril Maver; Radovljiško podružnico g. načelnik dr. Jakob Prešeren in gg. Slavko Vengar, Mirkó Železnik in Slavko Repe; Kranjsko podružnico g. načelnik mr. Franc Šavnik in gg. Adalbert Pučnik, Franc Gajšek, Rici Mayr in dr. Igo Šilar; Tržiško podružnico gg. Albin Lajovic in Anton Jelenc; Kamniško podruž-

nico g. tajnik I. Koželj; Selško podružnico g. vl. svetnik dr. Andrejka; Litijsko podružnico gg. načelnik Ferdo Tomazin in vl. svetnik Fran Podboj; Novomeško podružnico g. notar Matija Marinček; Posavsko podružnico g. načelnik Alojzij Baša obenem kot zastopnik ostalih 3 delegatov; Savinjsko podružnico g. načelnik Fran Tiller in g. Zdravko Kranjc — oba obenem kot zastopnika ostalih 10 delegatov; Podružnico v Rogaški Slatini g. Ivan Rojina; Podravsko podružnico gg. Fran Pišek in Mirko Gorišek; Mislinjsko podružnico g. Ivo Kvac, obenem kot pooblaščenec drugega delegata; Podružnico v Prevaljah gg. Albin Kolb in Drago Dominik; Mariborsko podružnico g. načelnik dr. Senjor ter gg. dr. Šnuderl, dr. Janko Orožen, Ivan Kravos, Ivan Strašnik, Jakob Zupančič in dr. Joža Sekula — prva dva tudi kot pooblaščenca 6 ostalih delegatov. Za delegate Saleške, Dravinjske podružnice in Podružnice »Peca« je bil pooblaščen g. dr. Šnuderl. Skupaj je bilo navzočih, ozir. zastopanih 61 delegatov podružnic.

Ko so se legitimovali delegatje in njih pooblaščenca, je otvoril predsednik Skupščino s kratkim nagovorom; posebno je izrazil svoje veselje, da so se v društvu konečno izgladila vsa nesoglasja ter se je dosegel v vseh spornih vprašanih sporazum, čigar sad so nova društvena pravila, in da bo posebno Skupščina vedno častna reprezentanca Slovenskega Planinskega Društva.

Skupščina je imela v prvi vrsti splošno presojeti poročila delegatov o delovanju in imovinskem stanju osrednjega društva in podružnic v preteklem letu. — Ker se je za letos mogla Skupščina sklicati šele po ureditvi pravil in so bila medtem v Planinskem Vestniku itak že objavljena poročila o društvenem delovanju leta 1926, niso delegatje podajali še ponovnih poročil. Zato je podal splošno poročilo predsednik sam.

Poročilo se je brez debate sprejelo.

O višini upravnih prispevkov, ki jih naj plačujejo podružnice Osrednjemu Odboru, se je vnela živahna razprava. Predsednik je naznanil, da je Osrednji Odbor sklenil predlagati, naj plača vsaka podružnica od članarine za vsakega člana po Din 5.— na leto. Proti temu predlogu se je oglasil delegat Kranjskogorske podružnice dr. Grašič, ki je predlagal, da naj podružnice centrali sploh ne plačujejo nikakršnih prispevkov, ker ima Osrednji Odbor itak podpore od raznih bank in korporacij (medklici, da to ni res!) in dohodke iz oskrbe koč. — Delegatje dr. Šnuderl (Maribor), Ivan Jalen in Josip Wester zagovarjajo predlog Osrednjega Odbora, delegat Šetinc pa stavi izpreminjevalni predlog, da naj se od prispevanja oproste one podružnice, ki nimajo v svoji oskrbi nobenih planinskih zavetišč. — Končno je bil sprejet predlog Osrednjega Odbora z vsemi glasovi proti glasovom delegatov Kranjskogorske, Jeseniške in Radovljiške podružnice.

Prispevek po Din 5.— od člana se začne pobirati šele z novim letom.

Predsednik odredi nato odmor, da se delegatje podružnic dogovore glede kandidatov za volitev Nadzornika ter 5 poverjenikov podružnic, ki vstopijo v Širši Osrednji Odbor. Predsednik pojasni, da volijo samo delegatje podružnic.

Po zopetni otvoritvi zborovanja je poročal delegat Mirko Gorišek (Ruše), da so se podružniški delegatje sporazumeli in predlagajo za Nadzornika dr. Senjorja (Maribor), za njegovega namestnika pa A. Pučnika (Ljubljana) in dr. Šnuderla (Maribor). Njih izvolitev se izvrši soglasno z vzklikom. Za poverjenike podružnic se predlagajo: gg. Fran Tiller (Celje), Davorin Lesjak (Ruše), Rici Mayr (Kranj), mr. Ciril Maver (Jesenice), Alojzij Baša (Zidani Most),

za njih namestnike pa gospodje: Fran Podboj (Litija), Albin Lajovic (Tržič) in I. Gruden (Prevalje). Njih izvolitev se takisto izvrši z vzklikom soglasno.

Predsednik pozdravi izvolitev Nadzornika dr. Senjorja ter njega namestnikov, ki so že pri sestavljanju novih pravil uspešno in spretno vodili pogajanja med Osrednjim Odborom in podružnicami ter pripomogli do popolnega sporazuma. Zato je uverjen, da bodo v isti smeri tudi v svoji novi funkciji poslovali. Pozdravlja tudi izvoljene poverjenike podružnic in izrazi nado, da se bodo polnoštevno udeleževali sej Širšega Osrednjega Odbora, kjer se bodo reševale skupne zadeve Slovenskega Planinskega Društva. —

Zelo živahno debato je izzval samostojni predlog Kranjskogorske podružnice glede prodaje Doma na Vršiču. Predlog je utemeljeval podružnični predsednik Josip Lavtižar in zagovarjal ga je še delegat dr. Grašič. Z vso odločnostjo pa so nastopili proti predlogu delegatje dr. Tičar, Ivan Jalen, dr. Andrejka, Mirko Gorišek in drugi. Dr. Tičar (Ljubljana) je predlagal, naj Skupščina preide preko tega predloga na dnevni red. Ta predlog se sprejme z glasovi vseh delegatov proti glasovom 3 Kranjskogorskih delegatov. — Delegat Mirko Gorišek (Ruše) pa je stavil dodatni predlog, naj celotno Slovensko Planinsko Društvo povrne Kranjskogorski podružnici kupnino, ki se ji ponuja, in da se tozadevna ureditev poveri Širšemu Osrednjemu Odboru. Ta predlog se sprejme soglasno.

Širšemu Osrednjemu Odboru so se odkazali nadaljnji predlogi: za izposlovanje voznih olajšav na Tržiški progi, glede ureditve reševalne postaje na Jesenicah ter avtorizacije gorskih vodnikov, glede ureditev reciprocitete s tujimi planinskimi društvi in glede uvedbe enotnih pristojbin v planinskih kočah.

Ko je bil dnevni red izčrpan, so se stavili še daljnji nasveti, ki jih naj vpoštevata Širši Osrednji Odbor.

Tako je delegat nadzornik Josip Wester nasvetoval točno opredelitev področja podružnic, obnovo zaznamovanja potov, napravo tozadevnih izvidnic, izdajo brošure markiranih potov ter ureditev izdaje fotografskih razglednic ne samo o planinskih, nego tudi o drugih zanimivih krajih.

Gospod Pavel Kunaver je opozarjal na dolžnost, da ščitimo planinsko floro, in je nasvetoval stroge odredbe proti članom, ki trgajo zaščitene cvetlice. Gospod Makso Hrovatin je nasvetoval, da podpira društvo ustanovitev naravnih parkov; delegat Kolb (Prevalje) pa je opozarjal na potrebo, da se uredi Uršulska koča na Plešivcu.

Predsednik je izjavil, da bodo prišli vsi ti nasveti na dnevni red pri sejah Širšega Osrednjega Odbora, ter je zaključil zborovanje. —

Na tej prvi Skupščini se je pokazalo, da se bodo z uredbo po novih pravilih dala odstraniti vsa morebitna nesoglasja med osrednjim društvom in podružnicami; saj se bodo za delegate izbirali resni in najboljše člani, ki bodo brez kakega bojnega preglasovanja na Skupščini uveljavljali zdrava načela planinskega delovanja in tudi varovali ugled društva.

Planinska koča na Sv. Planini, otvoritev. Podružnica SPD v Litiji je v nedeljo 23. oktobra otvorila planinsko kočo na Sv. Planini, ki leži na severu med Zagorjem in Trbovljami. Prod kočo se razprostirajo pašniki, za zimsko sezono prave smuške poljane. Koča bo oskrbovana vse leto. — Najugodnejša pot na Sv. Planino je iz Trbovelj. Od zadnje avto-postaje na Glavnem trgu se vzpenjaš po markirani poti. Po dveh urah ne prehudega napora doseješ na vrh, kjer se ti nudi krasen razgled. Od Kuma nas loči le Savska kotlina, na nasprotni strani se dviga njegova posestrina Sv. Gora in vmes leži Čemšenik, nad katerim se vzpenja Velika

in Čemšeniška planina. Pod seboj vidiš skozi črn pajčolan dima Trbovlje. Nad kočo je vršiček; od tam se ti odpira razgled po Savinjski dolini.

Za povratek je najbližje na Zagorje; če dopušča čas, zlezeš še na Veliko Planino, odkoder se napotiš preko Čemšenika v Zagorje. Po grebenu na Mrzlico je pot enako bogata razgledov.

Odbor SPD v Litiji je na svojem področju v tem letu otvoril že drugo planinsko zavetišče: na novega leta dan na Sv. Gori, v nedeljo 23. oktobra pa na Sv. Planini.

Deževno vreme je preplašilo marsikaterega slovenskega planinarja. Zato pa se je odzval Zagreb s takim številom, da je vsakega presenetil. Samo predsednik središnjice HPD g. ravnatelj Jos. Pasarić, znani planinski veteran in ljubitelj planinskih krasot naše Slovenije, je pripeljal 86 članov društva. Klub »Runolist« je vodil agilni podpredsednik g. Šorž, ki je imel v svoji močni planinski četi glasbeno sekcijo, ki je neumorno udarjala ob strune in povzdignila svečanost. Iz Zagreba so nadalje prispeli še člani kluba »Sljeme« in »Prijetelji prirode«. Celjsko podružnico, ki je peš prikorakela iz Št. Pavla v Savinjski dolini, je vodil podružnični preds. Fr. Tiller. Osrednji Odbor so zastopali gg. Knafelc, Stiasny in dr. Pavlin. Prihitali so najbližnji sosedi Trboveljčan in Zagorjani, litijsko članstvo pa je na slavnost odkorakalo skoraj korporativno; nekaj Litiječanov je bilo zaradi priprav odšlo že v soboto. Skratka: zbralo se je okrog 300 turistov. Po blagoslovu in nagovoru, ki ga je izrekel okrog poldne domačin-župnik g. Ivan Drešar, ki ima prč največ zaslug za novo planinsko postojanko, je v navdušujočem govoru očrtal delovanje Litijske podružnice SPD njen predsednik g. Ferdo Tomazin. Za njim je povzel besedo vodja hrvatskih turistov g. ravnatelj Pasarić, ki je častital vsem slovenskim turistom ob otvoritvi njihovega 61. planinskega doma. Poudarjal je, da so tudi planinska zavetišča znak in merilo prave narodove kulture. V imenu »Runolista« je izpregovoril še g. Šorž, ki je poklonil novi koči dva krasna velika posnetka bisera hrvatskih planin, »Bijele Stene«, kjer se bo tudi v kratkem otvorila nova koča.

Po oficijelni otvoritvi se je razvilo živahno planinsko rajanje. Vsem gostom se je serviral »planinski guljaž«, čislana specialiteta predsednika g. F. Tomazina. Ob prepevanju domorodnih pesmi in neumornem sviranju tamburašev so se sklepala med turisti nova poznanstva in se je obnavljalo staro prijateljstvo. Bilo je izgovorjenih tudi več napitnic: vladnega svetnika g. Podboja, sodnika dr. Troja in drugih. Bratje Hrvatje, ki so Slovencem lahko vzor discipline in ljubavi do naših planin, so obljubili, da bo prikupljiva Sv. Planina odslej stalno v njihovem sporedu, posebno tudi za zimski sport.

Končno moramo pohvalno omeniti tudi vrlo oskrbnico koč, go. Elo, ki je s kuharico Nežo ob prvem velikem navalu dokazala, da bo na Sv. Planini dobro in ceno poskrbljeno za notranje potrebe.

Dom na Krvavcu (1700 m). — Ta velika, tudi za bivanje pozimi zgrajena in pripravljena planinska postojanka Slovenskega Planinskega Društva je sedaj popolnoma zavarovana proti vremenskim neprilikam. Cela stavba je od zunaj solidno obita s salonitom in se je že čez poletje popolnoma osušila. Vse sobice (in teh je 8) imajo peči ter novo peč tudi veliko skupno ležišče. Dom na Krvavcu je tedaj pripraven za daljše bivanje tudi pozimi in je celo zimo oskrbovan. Na razsežnih planjavah ob Krvavcu je vrlo dober teren za smuči; napravijo se odtod lahko smučarski poleti tudi na Košutino, Mokrico in Dolge Njive. Pozimi je najboljši dostop iz Kamnika preko Sv. Ambroža, koder je pot vedno izgažena. Tudi pozimi dospemo do Doma v 4—5 urah.

Dom v Kamniški Bistrici. — Stara turistovska koča ob izviru Kamniške Bistrice je bila zgrajena v »etapah«. Najstarejši del, kjer je bila dosedaj damska spalnica in kuhinja, stoji preko 50 let, začel je razpadati. Zato je Slovensko Planinsko Društvo v sporazumu s Kamniško korporacijo podrlo ta del, postavilo tam nov in povečan prizidek in popolnoma preuredilo tudi kuhinjo. V novem delu je 6 ličnih sobic, vsaka s 4 posteljami s pečjo. Tudi sicer se je v marsičem poskrbelo za udobnost gostov. To povečano planinsko zavetišče bo dobro služilo tudi pozimi. Obednica, skupna spalnica za moške in skupno ležišče na podstrešju je za sedaj še neizpremenjeno; tudi ta del se bo prihodnje leto povečal in preuredil. Dom v Kamniški Bistrici je vedno dobro oskrbovan, je izborno izletišče, a je pripraven tudi za daljše bivanje.

Sedež »Asociacije Slovanskih Turističnih Društev« prehaja zdaj s Poljskega v našo državo. Vsled tega bomo prinesli podrobno poročilo o kongresu »Asociacije« (v Krakovu) v januarški številki l. 1928. Iz tega poročila bodo razvidne smernice delovanja te »Asociacije«.

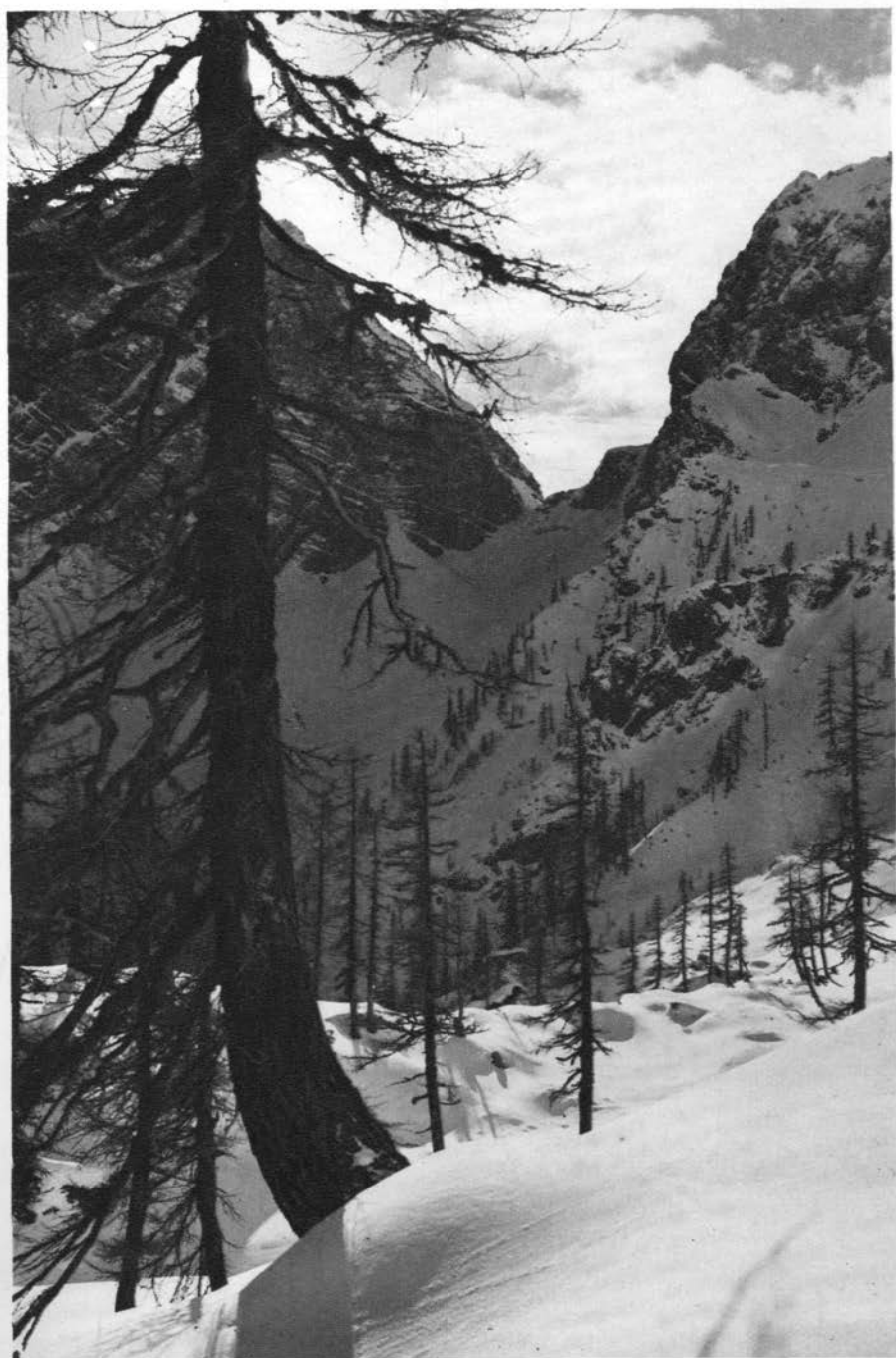
Naše slike: Mala Vrata iz Zgornje Krme. — Bela odeja pokriva hribe in doline. Vsa narava spi globoko zimsko spanje. Večina turistov se je umaknila za toplo peč. Le mala peščica onih, ki se ne plašijo mraza in naporov, poseča še vedno naše gore. Najlepši izleti pozimi so pravzaprav v Triglavskem pogorju, tam pa najprikladnejši dostop skozi romantično Krmo. Posebno slikovita je Zgornja Krma, ki že dosega višino 1700 m in nudi smučarju krasen prehod na Staničevo kočo in Kredarico. Slika nam kaže rob Zgornje Krme s pogledom na Mala Vrata (1979 m), preko katerih vodi pot na Vodnikovo kočo. Levo od sedla je Tosec — Tolstec — Tosec (2275 m), desno Vernar (2225 m).

Od uredništva. — Kakor večkrat zasebno, tako prosimo tokrat javno svoje marljive in požrtvovalne sotrudnike, kojih prispevki ne morejo priti tako hitro na vrsto, kakor beležijo oni in mi, naj potrpijo še za naprej. Kar je bilo sprejeto, bo uvrščeno; moramo pa zaradi tekočih poročil večkrat odriniti celo spise, ki so že postavljeni.

Vsebina: Jos. Wester: S Triglava peč v Ljubljano (str. 265). — Dr. H. Tuma: Komna (str. 272). — Dr. Jos. C. Oblak: Skice s pota (str. 276). — Dušan Jelkič: Duhovski izlet Srpskog Planinskog Društva (str. 278). — Kotiček: Koncertna turneja po Triglavskem pogorju (str. 281). — Obzor in društvene vesti: Dr. Josip Ciril Oblak — petdesetletnik (str. 283). I. Skupščina Slovenskega Planinskega Društva (str. 284). Planinska koča na Sv. Planini, otvoritev (str. 286). Dom na Krvavcu (str. 287). Dom v Kamniški Bistrici. Sedež Asociacije Slovanskih Turističnih Društev (str. 288). — Naše slike: Mala Vrata iz Zgornje Krme (na prilogi).

»Planinski Vestnik« izhaja 12 krat na leto in stane v tuzemstvu za celo leto 40.- Din, za inozemstvo 60.- Din. — Naroča, plačuje, reklamira se pri Osrednjem Odboru S. P. D. v Ljubljani. Rokopisi, sploh spisi in poročila za našo se pošiljajo na naslov: Dr. Josip Tominšek, gimn. ravnatelj v Mariboru.

Za uredništvo odgovarja: Janko Mlakar, profesor v Ljubljani. — Izdajatelj: Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani; njegov predstavnik je dr. Fran Tominšek, odvetnik v Ljubljani. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani. (Priloge slik tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani).

Mala Vratca iz Zgornje Krme

Fot. dr. Stanko Tominšek